

alte puncte de vedere, a fost prezentat de acad. E. Petrovici la Conferința de la Praga a Comisiei atlasului (1961), publicat în volumul de față. În sfârșit, revista „Вопросы языкознания” a deschis în 1960 o anchetă consacrată *atlasului comun al limbilor slave*, în care una din întrebări este formulată astfel: „Ce poate da pentru atlasul comun al limbilor slave cercetarea teritoriilor neslave, în care a existat înainte o populație slavă (de ex., teritoriul românesc, maghiar), și cum trebuie să se facă această cercetare? În ce măsură trebuie avute în vedere fenomenele din limbile slave legate de fapte aparținând „uniunilor lingvistice”? ¹.

La această întrebare au răspuns, în genere, pozitiv — deși cu unele rezerve, decurgând din însăși complexitatea problemei — Comisia dialectologică cehoslovacă, acad. Al. Rosetti, prof. M. Pavlović, P. Ivić, A. Lamprecht. Astfel, în răspunsul Comisiei dialectologice cehoslovace se arată: „Cercetarea teritoriului neslav se poate realiza prin stabilirea reflexelor fonetice și morfologice în toponimia și în împrumuturile vechi din limbile slave”, deși apar o serie de probleme complexe, legate de răspîndirea ulterioară pe teritoriul neslav a unor toponimice de origine slavă sau de faptul că materialul lexical nu e uniform din punct de vedere cronologic și al conținutului ². Acad. Al. Rosetti atrage de asemenea atenția asupra răspîndirii ulterioare a elementelor lexicale vechi de origine slavă pe teritoriul limbii române, subliniind însă importanța acestui material pentru fonetica comparativă-istorică, lexicologia și semasologia slavă ³. Includerea unor astfel de date în atlasul comun al limbilor slave prezintă o serie de dificultăți — arată P. Ivić — dar forme fonetice slave arhaice se întîlnesc tocmai pe teritoriile unde nu se mai vorbește în prezent vreoa limbă slavă ⁴.

Din cele spuse mai sus, reiese clar importanța deosebită pe care o prezintă geografia împrumuturilor slave pe teritoriul limbii române, atît din punctul de vedere al slavisticii, cît și din acela al romanisticii.

Într-adevăr, dacă vom lua în considerare proiectul chestionarului pentru atlasul comun al limbilor slave, și anume acea parte a chestionarului lexical care este intitulată „De la cuvînt la sens”, elaborată de Institutul de limba rusă al Academiei de Științe a U.R.S.S. ⁵, vom constata că din cele 267 cuvinte slave comune propuse a fi cercetate din punct de vedere semantic, peste 80 se întîlnesc și în limba română: *bolovan, blană, burmiană, birlog, ceas, cireadă, cîrd, drob, dîrz, gunoi, logodi, grăbi, grindă, grijă, păgubi, ocări, clăți, coastă, coteț, laz, movilă, nevestă, obor, obraz, lacom, pod, plaz, prund, porni, noroc, rit, scump, streășină, trup, tuli, hrăni, var, veac, voi, vîrstă, vîrf, vraf, jelui, jir* etc. Pentru unele dintre acestea, dispunem încă de pe acum — cum se va vedea mai jos — de hărți întocmite pe baza *Atlasului lingvistic român*.

¹ Об общеславянском лингвистическом атласе, ВЯ, 1960, nr. 5, p. 45, întrebarea nr. 5.

² ВЯ, 1961, nr. 3, p. 47—48.

³ Ibidem, p. 48—49.

⁴ Ibidem, p. 50.

⁵ Академия Наук СССР. Институт русского языка. *Вопросник общеславянского атласа. Раздел «От слова к значению»*, Moscova, 1961 (întocmit de V. F. Konnovaia, sub red. prof. R. I. Avanesov, membru coresp. al Acad. de Șt. a U.R.S.S. Cu un articol introductiv de R. I. Avanesov).